

Hlas farnosti

ročník
XXXII.
č. 45
16. 11. 2025

Informačný týždenník Rímskokatolíckej cirkvi, Farnosti Banská Bystrica – mesto

Prenasledovanie cirkví pred Novembrom 1989

Súčasťou nátlakovej politiky komunistického režimu, zameraná na podriadenie si konania i myslenia jednotlivcov, bolo aj prenasledovanie cirkví na Slovensku. V tomto duchu dochádzalo k systematickému znemožňovaniu, resp. obmedzovaniu pôsobenia cirkví aj na Slovensku. Režim si ich chcel podriadiť, ovládnuť a následne zlikvidovať. Zápas proti predstaviteľom najpočetnejšej Katolíckej cirkvi sa prejavoval odsúdením biskupov, zrušením reholí, uväznením stoviek kňazov a desiatok rehoľníkov, rehoľníčok i laikov. Predstavitelia náboženského života boli pod neustálím dohľadom tzv. cirkevných zmocnencov a cirkevných tajomníkov.

Už v roku 1949 boli prijaté tzv. cirkevné zákony, ktoré obmedzili pôsobenie kňazov. O rok neskôr, v roku 1950, došlo k násilnej likvidácii Gréckokatolíckej cirkvi a k pokusu začleniť jej veriacich medzi pravoslávnych. Dňa 28. apríla 1950 nelegitímny sobor v Prešove rozhodol o zrušení únie s Rímom – proti vôli väčšiny veriacich.

Všetky teologické fakulty a učilištia boli vyňaté spod pôsobnosti ministerstva (povereníctva) školstva a dozor nad nimi prevzal Štátny úrad pre cirkevné veci. Zanikli tiež diecézne semináre a začala sa perzekúcia bohoslovcov, ktorí odmietli nastúpiť na štátom založenú bohosloveckú fakultu (na Slovensku ňou bola Cyrilometodská bohoslovecká fakulta v Bratislave). Proces zoštátnenia cirkevného školstva na Slovensku začal už po vypuknutí SNP v roku 1944.

Jedným z najväčších zásahov voči Katolíckej cirkvi bola násilná likvidácia reholí. V dňoch 31. marca – 4. apríla 1950 sa v Prahe odohral vykonštruovaný proces s Augustinom Machalkom a spolovníkmi, v ktorom režim obviňoval rehoľníkov zo špiónáže pre Vatikán. Krátko potom nasledovalo rušenie kláštorov. Akcia K (kláštory), známa aj ako „Barbarská noc“, sa uskutočnila v apríli 1950 a bola zameraná na mužské rehole. V auguste toho istého roku prebehla likvidácia ženských reholí v tzv. Akcii R (rehoľníčky). Rehoľníci boli sústredovaní do tzv. centralizačných kláštorov s väzenským režimom, mnohí boli odsúdení a aj po prepustení na slobodu často nemohli vykonávať svoju kňazskú službu. Rehoľníčky boli internované v Čechách alebo izolované v ústa-voch, kde sa starali o ľudí s telesným či duševným postihnutím. Rehole boli obnovené až po roku 1989.

Ďalším útokom na Katolícku cirkev bol zásah proti biskupom. V roku 1951 boli v zinscenovanom politickom procese odsúdení biskupi Pavol Peter Gojdič, Ján Vojtaššák a Michal Buzalka. Nasledovali procesy a väznenie biskupov Štefana Barnáša, Vasil'a Hopka a neskôr aj tajne vysvätených biskupov Jána Chryzostoma Korca, Petra Dubovského a Dominika Kaľatu. Biskup Pavol Hnilica, taktiež tajne vysvätený, dokázal emigrovať. Biskupi boli označovaní za „vatikánskych špiónov“ a štátna moc sa ich snažila izolovať. V roku 1988 na Slovensku oficiálne pôsobil už len jeden biskup, a aj preto kňazi i veriaci prostredníctvom petícií a výziev žiadali náboženskú slobodu a menovanie biskupov pre uprázdnené biskupstvá.

Štátna moc zasahovala aj proti veriaci, ktorí sa zastali väznených biskupov alebo pomáhali prenasledovaným. Režim bojoval proti náboženským púťam a obmedzoval vyučovanie náboženstva na školách. „Vysporiadanie sa s náboženskou otázkou“, teda prakticky popretie náboženského presvedčenia, bolo dôležitým kritériom pri prijímaní na stredné a vysoké školy, rovnako ako pri pracovnom zaradení a kariérnom raste. Perzekúcie sa dotýkali aj príslušníkov iných cirkevných spoločností.

Proticirkevné opatrenia viedli predstaviteľov náboženského života k pôsobeniu v ilegalite. K najvýraznejším osobnostiam tzv. tajnej cirkvi patrili biskup Ján Chryzostom Korec, lekár Silvester Krčmery a matematik Vladimír Jukl, ale aj mnohé rehoľníčky, rehoľníci a laici, ktorí na Slovensku

vytvárali rozsiahlu sieť tajných náboženských krúžkov. Vďaka ich aktivite rástla účasť najmä mladých na púťach v Levoči, Šaštíne či Nitre. Pamätnou sa stala púť pri 1100. výročí úmrtia sv. Metoda na Velehrade v roku 1985 či účasť približne 250 000 veriacich na mariánskej púti v Levoči v roku 1988.

Aktívni veriaci vytvárali samizdaty, pašovali náboženskú literatúru zo Západu a tajná cirkev podporovala prenasledovaných kresťanov v Sovietskom zväze. Zápas tajnej cirkvi v oblasti občianskej angažovanosti vyústil do najväčšej manifestácie za občianske a náboženské práva, ako aj za menovanie biskupov – do Sviečkovej manifestácie 25. marca 1988 v Bratislave.

V rámci náboženského prenasledovania komunistický režim trestal aj príslušníkov iných náboženských spoločenstiev. Ako príklad možno uviesť represie voči Svedkom Jehovovým za odmietnutie nastúpiť na základnú vojenskú službu.

Aj keď ústava formálne garantovala náboženskú slobodu, v praxi dochádzalo k zásahom voči cirkvám a veriaciim až do pádu komunistického režimu v novembri 1989.

(Zdroj: www.pamatniky.sk; redakčne upravené)

OZNAMY NA 33. NEDEĽU V CEZROČNOM OBDOBÍ

17. 11.	Pondelok	Sv. Alžbeta Uhorská, rehoľníčka, <i>spomienka</i>
20. 11.	Štvrtok	Bl. Anna Kolesárová, panna a mučenica, <i>ľubovoľná spomienka</i>
21. 11.	Piatok	Obetovanie prebl. Panny Márie, <i>spomienka</i>
22. 11.	Sobota	Sv. Cecília, panna a mučenica, <i>spomienka</i>
23. 11.	Nedeľa	NÁŠHO PÁNA JEŽIŠA KRISTA, KRÁĽA NEBA I ZEME, <i>slávnosť</i>

Ostatné dni sú férie Cezročného obdobia.

- **Dnes o 16.00 hod. sa v historickej budove NR SR v Bratislave uskutoční *Deň odprosenia*** – ekumenická kajúca bohoslužba za hriechy rozdelenia Cirkvi a spoločnosti, ktorú iniciuje *Konferencia biskupov Slovenska* spolu s *Ekumenickou radou cirkví*. Pozývame vás duchovne sa spojiť aj prostredníctvom TV LUX, Rádia LUMEN a Rádia Mária.
- **Dnes sa koná jesenná zbierka na seminár.** V *Kňazskom seminári sv. Gorazda v Nitre* aktuálne za našu diecézu študuje deväť bohoslovcov a ďalší dvaja sú v rámci programu Erasmus na štúdiách v zahraničí. Za vaše milodary vopred vyslovujeme úprimné *Pán Boh zaplať*.
- **V pondelok máme pre kostol hlásenú odstavku elektriny.** Sväté omše budú ako zvyčajne, avšak pri svätej omši o 12.00 hod. treba počítať s obmedzeniami.
- **Naša farnosť si 17. novembra uctí obeť komunistického režimu zvukom zvonov,** ktoré sa rozozvučia o 15.00 hod., teda v hodinu Božieho milosrdenstva.
- **Vo štvrtok, na spomienku bl. Anky Kolesárovej, bude školská svätá omša v katedrále.** Patrónku školskej kaplnky si tak uctíme v najbližšom jubilejnom chráme. Svätá omša o 8.30 hod. za účasti všetkých žiakov a pedagógov cirkevnej *Základnej školy Štefana Moysesu* bude tradične prenášaná aj prostredníctvom TV LUX a cez živý videoprenos na Facebooku.
- **Budúca nedeľa je poslednou nedeľou v liturgickom roku – Slávnosť Krista Kráľa.** Pri tejto príležitosti prednesieme po všetkých svätých omšiach *modlitbu zasvätenia ľudského pokolenia Najsvätejšiemu Srdcu Ježišovmu*. Za obvyklých podmienok je pri obnove zasvätenia možné získať úplné odpustky. Osobitná pobožnosť bude popoludní: o 15.00 hod. vyložíme Oltárnu sviatosť, pomodlíme sa korunku Božieho milosrdenstva a po tichej adorácii bude pred svätou omšou o 16.30 pobožnosť zakončená eucharistickým požehnaním.

Úradné hodiny farskej kancelárie: <u>Pondelok, Streda, Piatok:</u> 9.00 – 11.45 h. <u>Utorok, Štvrtok, Piatok:</u> 17.15 – 18.00 h.	tel.: 048 / 412 45 31 mobil: 0911 880 298 web: www.bbместо.fara.sk e-mail: fara.bb.место@gmail.com	Elektronický zvonček:
© Vydáva Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Banská Bystrica – mesto, Námestie Štefana Moysesu I, 974 01 Banská Bystrica Ako týždenník distribuovaný bezplatne. Uzávierka v piatok o 9.00 hod. Reg. č. OMT-OÚ 3/94. Náklad 320 ks.		